

פרשת אחרי מות – קדושים

בזאת יבוא אהרן אל הקדש

אחרי טז, ג.

זקני בית-דין בוכים בגלל שהיו חייבים לחשוד בכהן גדול

כותב הרמב"ם^[1]: "בימי בית שני צץ המינות בישראל, ויצאו הצדוקין - מהרה יאבדו - שאינן מאמינין בתורה שבעל-פה, והיו אומרין שקטורת של יום הכפורים מניחין אותה על האש בהיכל חוץ לפרוכת, וכשיעלה עשנה מכניס אותה לפנים לקדש הקדשים, הטעם, זה שכתוב בתורה^[2] כי בענן אראה על הכפרת, אמרו כי הוא ענן הקטורת. ומפי השמועה למדו חכמים שאין נותן הקטורת אלא בקדש הקדשים לפני הארון, שנאמר^[3] ונתן הקטורת על האש לפני ה'. ולפי שהיו חוששין בבית שני שמא כהן גדול זה נוטה לצד מינות, היו משביעין אותו ערב יום הכפורים, ואומרים לו, אישי כהן גדול, אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחנו ושליח בית דין, משביעין אנו עליך במי ששכן את שמו בבית הזה, שלא תשנה דבר שאמרנו לך, והוא פורש ובוכה - על שחשדוהו במינות, והן פורשין ובוכין - לפי שחשדו למי שמעשיו סתומין, שמא אין בלבו כלום".

ולכאורה, תמוה ביותר: מה מקום להנהגה זו - להשביע את הכהן הגדול שלא ישנה כו', ואחר-כך לבכות על שחשדוהו?! ממה-נפשך: אם פעולה זו (שהשביעוהו מפני החשד) אינה רצויה - מדוע משביעים אותו מבלי לבדוק את מעשיו; ואם זהו דין בתורה שבכל

אופן צריכים להשביעו - מה יש לבכות, הרי בכך מקיים את ציווי הקב"ה?

גם צריך להבין: מה פשר בכיו של הכהן הגדול על שהשביעוהו – מהי אשמתו שחושדים בו?!

והביאור בזה :

"הוא פורש ובוכה" - ע"פ מה שאמרו חז"ל^[4] "אין אדם נחשד אלא אם כן כו", היינו, שעצם העובדה שחושדים בו מוכיחה שיש לו שייכות לדבר, כי אילו ענין זה לא היה שייך אצלו כלל, לא היתה אפשרות שיחשדוהו על כך.

אמנם, "תלמיד ממולח" יכול עדיין לשאול: בשלמא אם היו משביעים אותו בגלל שחושדים בו - שייך לומר שזוהי הוכחה שיש בו משהו מענין זה; אבל מכיון ששבועה זו היא דין בתורה (פסק-דין ברור ברמב"ם בנוגע לכל כהן גדול), הרי לא שייך לומר שסיבת החשד היא מפני "שיש בו"?.

ויש לומר הביאור בזה - ששבועה זו היא אמנם דין בתורה, אבל אף על פי כן, הסיבה לדין זה היא - מפני שהתורה על הרוב תדבר^[5], ואם כן, יש מקום לחשש זה. [קטע זה - לא זוכרים היטב]. ויש להאריך בזה, ואין כאן מקומו.

"והן פורשין ובוכין - לפי שחשדו למי שמעשיו סתומין, שמא אין בלבו כלום" :

הסיבה לכך שהוצרכו להשביעו (למרות שעל-ידי-זה מראים שחושדים בו) היא - כדי להיות בטוחים שעבודת הקטורת דיום-הכיפורים בקדש הקדשים תהיה כדבעי.

דהנה, עבודת הקטורת דכהן גדול ביום הכיפורים לפני ולפנים, היא - ענין הכי נעלה הנוגע לכלל ישראל על כל השנה כולה.

[בנוגע לעבודת הפר ושעיר - ישנם בזה חילוקי דרגות, הקרבן של הכהן גדול בני ביתו ושבתו, הקרבן של כלל ישראל כו', ושאר קרבנות כיוצא בזה; מה-שאינ-כן עבודת הקטורת דיום הכיפורים - היא עבודה אחת ויחידה... עבודה שנעשתה "אחת בשנה"^[6] - ביום הקדוש, במקום הכי מקודש - קדש הקדשים, ועל-ידי היהודי הכי מקודש מכל כלל ישראל, "גוי קדוש" - "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים"^[7].

ומפני גודל העילוי והחשיבות דעבודה זו - היה הכרח לעשות את כל ההשתדלות האפשרית כדי להבטיח שעבודה זו תהיה בתכלית השלימות, וזאת - גם אם בשביל זה יצטרכו להראות שחושדים ביהודי.

ואף על פי כן, מצד הרגש דאהבת ישראל - הרי העובדה שהיו צריכים לחשוד ביהודי, עם היותה על פי ציווי התורה, נגעה ללבם כל כך, עד כדי דמעות, הבאות ממותרי מוחין^[8], היינו, שככל שמעמיק להתבונן בשכלו בדבר זה, אין מוחו יכול להכיל צער זה, עד כדי כך שהדבר בא לידי ביטוי בדמעות ממש!

ומזה רואים את גודל הפלאת הענין דאהבת ישראל: מדובר אודות ערב יום הכיפורים - שעה שהכל עסוקים בהכנותיהם לקראת יום הקדוש, "קץ מחילה וסליחה לישראל"^[9], וזקני בית-דין עושים את ההכנות האחרונות כדי להבטיח שעבודת הקטורת דיום הכיפורים לפני ולפנים תהיה כדבעי - להשביע את הכהן גדול, ולאחרי שמילאו את החובה המוטלת עליהם - על פי תורה - בענין הכי חשוב והכי חיוני, היו פורשין ובוכין, מפני שהיו צריכים לחשוד ביהודי! וענין זה נעשה הלכה ברמב"ם בנוגע לאופן ההכנה לעבודת יום הכיפורים!!

אם צריכים לימוד והוראה אודות גודל החשיבות דאהבת ישראל - מספיקה הלכה אחת
זו!

וכאמור, בית המקדש הגשמי אמנם אינו קיים, אבל אף על פי כן, ישנם כל הענינים בעבודה הרוחנית, במחשבה ובדיבור (עבודת התפלה), ואפילו במעשה - באותם ענינים שאינם תלויים עם זמן הבית, וכן בנדון-דין - ההוראה שלמדים מענין הנ"ל אודות גודל החשיבות דאהבת ישראל.

משיחת ש"פ בראשית -ב- ה'תשמ"ה
(תו"מ ח"א ע' 447)

- [1] פ"א ה"ז.
- [2] אחרי טז, ב.
- [3] שם, יג.
- [4] מו"ק יח. ב.
- [5] מו"נ ח"ג פל"ד.
- [6] ס"פ תצוה. אחרי טז, לד.
- [7] דה"א כג, יג.
- [8] ראה תו"א וישלח כו, א. ובכ"מ.
- [9] רמב"ם הל' חשובה פ"ב ה"ז.